

caira). —³ Qui sap si també nom arabitzat: com que baixà de les Muntanyes, possiblement nom d'una família d'ermitans dissimulats, refugiats sovint en una PINNA ABBATIS. —⁴ La raó que donava Alí és que la seva mare era «astrònoma» i havia «vist» per la seva «art», que Jaume I s'apoderaria ràpidament de la illa. Assegurava ser personatge important («majordom» del rei de Mallorca), i Jaume I, després de conversar amb ell, hagué de prometre-li de fer-li molt de bé a la seva mare i a ell. Degué haver-hi força més famílies morisco-mossàrabs que es passaren en forma semblant als cristians, moltes més del que deixà saber la nostra noblesa i la nostra plebs, que es quedaren els béns d'aquests pobres, i moltes més del que creuen ara (o afecten de creure) alguns erudits insulars (cf. el que diç dels *Brondo* en l'article *bassetja*). —⁵ A l'orient d'Astúries *caldera* «foso que rodea la càrcova», Vigón. —⁶ També en Eiximenis: «pres de la cendrada bullent en una caça e per la finestra de la casa gitava-n sobre lo cap del leó, en tant que tot lo cap li *escaldà*», *Terç* (NCL. VI, 109). També 110, 112, 141, i ja en un doc. ross., en b. ll., de 1131: «Si miterit illud ad iuditium et *escaldatus* latro fuerit» (La Torre d'Elna, Coll. Moreau, a. 1133, parlant d'un judici de Déu. Important l'acc. especial 'escaldar la pansa' ço que es fa en els «sequers» i riurats de les vinyes del Migjorn valencià (Salvà, *Callosa* I, 57). —⁷ Barraques on *escaldaven* la pansa, en el Migjorn val., p. ex., a la Vall d'Ebo (1963),³⁰ on també ho coneixen per *sequer*; s'assembla així mateix al riurau de tota la Marina (Salvà, *Callosa* I, 57). —⁸ «Guisat de carn amb sofregit de tomàquet», etc.; i *anar magre* o *prim d'escaldums* 'no atipar-se gaire' i a Mall., secundàriament 'ser llamec, desmenjat, delicat en el menjar': «l'escarabat --- pren la bolla [d'excrement] --- l'amolla sobre els ous --- / Júpiter prim de nas, y més prim d'escaldums, / no estant fet a ensumar tal casta de perfums, / fent jestos jira es cap --- / y el vestit sacudint, bolla, ous, niu, tot ho tira», G.Roca i Seguí, † 1813, *Fàbula de l'Àguila* (Bover, *BiEscrBal.* II, 275.63). —⁹ Idea inspirada en les notes de Spitzer sobre aquest «sufix» (*Kat. Etym.*, s. v. *escaldufar*), en RFE IX, 393n., suggereix que s'hagi originat en el nostre verb per encreuament amb *atufar*. Accs. secundàries 'ficar el nas en, escorcollar': «Tot ho corria, tot ho veyà, tot ho *escaldufava*, tot ho sabia, y quan estava cansada d'escoltar cuántos, novas y rahons, de seguir masos, eras y vernedas ---», 1875,⁵⁰ Feliu i Codina, *La Dida*, p. 39; *-ufat* sembla tenir sentit de 'calentó, tebi', o el de 'espavilat', a la REbre: «L'hivern és llarg --- sovint, al mig d'una setmana de vent pluij i calabruixa, es presenta un dia clar, un dia d'abril, tot sorprès de tan serè i *escaldufat*», Bladé i D. (Benissanet, *La Nostra Rev.* VI, 1952, 457), cf. llgd. *s'escaldufà* «s'echauffer, griller, légèrement» (Puysserguier). En cat. té gran extensió fins a l'Ebre i a Eivissa («medio cocido», PzCabrero). —¹⁰ Calia haver rebutjat un escanda-

lós barbarisme, *calfredant*, que *AlcM* accepta lamentablement d'un extravagant escrit recent, calc absurd del cast. *escalofriante*, impossible en la nostra llengua on no hi ha un verb *escalofriar*, ni falta que hi fa, car *esborronador*, i *esborronar* són usuals per a tothom i encara més expressius. —¹¹ «En terres laurades entraran en temps que les dites terres, per l'entrament del dit bestiar, *s'escalivassen*», doc. de Tortosa a. 1344 (*BABL* XII, 57) on sembla tenir ja un sentit com «irritar, alterar per una acció dessecadora, escalfidora», que deu ser també la del *Procés de les Olives*, on també es parla del camp; o la de JRoig, on es tracta de cucs de seda emmetzinats pel fum d'un drap menstruós: «embolicat / ab tal bavor, / de la labor / dels cuchs de seda, / més se'n refreda / <que> no se n'aviva, / o *s'escaliva*; / pur [it. *pure*] viu-ne poca / si 'l drap la toca», v. 9684. —¹² Manacor, *Vocab. del Cabrú*, BDLC IX, 1917; «ab aquests passos --- *s'escalivaren* per molts anys y se'n guardaven com de caure», AMAlcover i MASalvà, *BSAL* VII, 320; en el menorquí Camps i Merc. II, 121 (veg. el context en *AlcM*) i de nou «guanyà sa batalla, tant que 'ls moros, *escalivats*, fugiren a tancar-se dalt sa muntanya de Santa Àgueda II, 67, i en la dita «oli d'oliva / tot mal *escaliva*» (I, 315); no és menys viu en aquest sentit a Eivissa (PzCabrero): «Jo sempre el port amollat / que és molt amic de sa caça / i em dóna bon resultat / si *escaliva* alguna rata», «aneu ben errats si us pensau que per això *s'escaliva* Na Lletrudis», JCastelló (*Ibiza y Form.*, 96); i en el Ll. d'Eiv. de Villangómez, p. 217. —¹³ Rossell.: «*askalibá* un animal» 'escarmentar-lo, fer que perdi la confiança en una persona' sentit allà (en un poble del NE. del Ross., 1960). En Saïsset el sentit oscilla entre 'escarmentar' i 'esvejar': «quan pararàs la taula? — *Mon ami ça va-z'être à punt* — / li diu tranquilament la dona; / mi-qui 'l nostre ome, estemordit. / Ell, tant ardit, / aquei nou parlar *'escaliva*», *Perpiyanenques*, 62; però és allò en «lo pobre Peponet, flairant calque destroça --- / com un gat *escalivat*, / s'era enfugit sus del terrat», ib., 81; i és això en «me *senti* quelcom per l'esquena, / bufant com la mare-balena: / quelcom que fa venir fretat! / me giri tot *escalivat*! / veig un home pelut, amb una grossa panxa ---», *Perpinyà*, 12. Però no sé si Ant. Cayrol ha copsat bé el matís en usar-lo com a equivalent d'«estranyar-se»: «i per l'estranyesa del pensament, avui ningú no pot *escalivar-se'n*, perquè es veuen coses de tot color» (Cerdà, *Cont.*, 38). També en altres escr. val. o del Princ.: «D'home roig y gos pelut / n'hi ha molts *escalivats*, / y ningú se fia d'ells / per més que 'ls vejen pintats», MGadea (*T. del Xè* I, 291); i «les enquestes m'alarmen i n'estic *escalivat*», Jq. Ruyra, nota autobiogràfica en Coma i Soley (*Esplai*, abril 1934). En fi, és tortosí. Crec que encertava més Spitzer en la seva primera nota (*Mgn. Seminar Hamburg*, p. 27), on derivava simplement de *caliu*, que en *LexikK*, 45, on suggereix més aviat